

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiunile:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripto nu să dau napoi.

Alegerile pentru congregații.

În toamna asta să fac, acum în luna Novembre, alegerile pentru jumătate din membri aleși de popor, ca sfinți în Congregația comitatelor. »Congregația comitatelor« e sfatul fruntașilor varmeghiei, mica dietă a varmeghiei, care și ea aduce legi și pune dări pe țara sa, pe comitatul seu, și numește slujbașii cei mai mulți: pe vicișpanul, pe notarii dela comitat, pe solgăbirae. Dieta asta a comitatului alege apoi comitetul permanent, instanță conducătoare și judecătoare în multe treburi, și alte deregătorii și instanții pe care le cere legea comitatelor.

E mare lucru pentru locuitorii unui comitat, că cine-s »deputații« sei în sfatul comitatului! Că dela aceea le pot lor veni multe ușurări, precum azi le vin, durere, numai tot îngreunări! E așa de însemnat lucru pentru viața locuitorilor din comitat »Congregația«, cum e pentru țară *dieta*!

Concetățenii nostri maghiari au înțeles de mult în-sămănătatea congregațiilor, și ei demult să luptă ca în aceea să-și vire cât mai mulți membri (sau »deputați«) de ai lor, ca să hotărăscă acolo lucrurile pe placul inimii lor!

Noi Români și în privința asta am fost, — și mai suntem! — codașii și cenușotcii. Noi de alegerile pentru congregații nu ne-am tulburat, pentru ele nu ne-am rupt, am lăsat să se facă cum poruncește domnu notarăș și solgăbirău...

De aceea, când mergi la sfaturile acestea ale trimișilor comitatului, de patru ori pe an (în tot pătrarul de an unul), — vezi acolo stup de Unguri și de Jidovi, iar Români abia de sămînță, chiar și în comitate aproape cu-

rat românești, ca al Hunedoarei, Albei, Tîrnavelor, bănățene și unghurene. Că Jidovii și Ungurii știu că acolo, în congregații, își pot face mii de hatîruri, își pot împărți scaune de slujbe și ușurări, bunătați, și să sfarmă toți să ajungă în congregație!

Iar Românul — flueră pe lângă carul cu boi și pe lângă plug și primește cu răbdare de... »blîndul Domnului« toate birurile, drepte și nedrepte, cinstite ori mișelești, ce i-le-au pus legiuitorii săi din sfatul varmeghiei!

Azi comitatelor li-s'a dat și o putere foarte mare asupra școlilor, chiar și asupra celor susținute curat de bisericile noastre. Dacă am avea putere în congregații, am face să între cîțiva apărători de-ai școlilor noastre în comitetul conducător, care să nu lase să se facă atîtea volnicii ce să fac cu bieteles noastre școli.

Iaca de ce atragem cu toată stăruința luarea aminte a alegătorilor noștri români din comitatul Hunedoarei, ca și din celelalte comitate, asupra alegerilor ce să fac zilele acestea, de membri în congregația comitatului!

Tot alegătorul să fie la locul de alegere, și acolo, în bună sfătuire cu fruntașii noștri, să voteze a fi aleși numai Români în congregație! — Să nu să iee oamenii ca o turmă necuvîntătoare după clopotul notarășului și al solgăbirăului, — că ei duc turma în prăpastie, ca totdeauna!

În comitatul Hunedoarei sunt alegeri în 19 cercuri, din cari în mai bine de jumătate ar trebui să iasă Români curați! Ziua alegerii: *Joi în săptămîna viitoare, în 17 Nov. n.*

Drept de vot, tot alegătorii dela alegerile de deputat.

Lase pe acea zi tot Românul de omenie lucrul și meargă la locul de alegere unde să voteze numai cu listă românească curată! Membrii dela congregație n'au nici o plată. Alegerea e pentru ei o sarcină și privilegiu de cheltueli din al lor de 4 ori pe an. Nu aștepte dar nimeni dela ei cheltueli în jurul acestor alegeri.

Purta-ți-vă brav, fraților, să reparați macar în parte nepriceperea, rătăcirea, gre-

șala trecutului! Că de pielea voastră e vorba! Membri vrednici și cu inimă cătră voi, vă vor putea storce în congregații unele ușurări și vă pot scuti de unele sarcine, — sau cel puțin vor lupta cinstit acolo contra celor ce vă încarcă umerii până la înfrîngere cu atîtea grele!

Precum vă veți lupta și voi acum, așa veți avea ajutor. Precum ne vom așterne, așa vom avea de odichnit, pe mai moale, ori tot pe vecinicii spinii!

...„a kutya Mocza”

Am avut neplăcerea de a mă vedea pus și eu în scrisoarea cea minunată a căpitanului de poliție din Orăștie, Baksay, publicată de „Libertatea” în numărul său 43. Și anume pus cu numele, iar naintea numelui meu, pus un cuvînt, în care e încărcat tot desprețul căpitanului de poliție din Orăștie, față de mine, un cuvînt care e o dejosire pentru un om, o aruncare cu noroiu asupra lui, o necinstire ce rănește adînc, vorba: *câne!*

Nu mai încape îndoială, că pentru o așa hulă, acolo unde-s stări de lucruri în bună rînduială, normale, ar trebui să cer căpitanului Baksay samă naintea judecătoriei.

Dar poate fi la noi vorbă de »stări în bună rînduială«, cînd dl căpitan de poliție scrie deputatului seu, că el cu judele vorbește în ascuns să mă »săreze« cît poate mai aspru, — ori pe drept ori pe nedrept?!

Cum să mă duc eu acum să mă plîng aceluiași judecător, cu care el spune că a vorbit contra mea și cere și deputatului său să-i trimită o bună porție de sare pentru pielea mea?

Așa nu voiu cerca să-mi caut nici o reparare pentru brutala vătămare a căpitanului de poliție Baksay naintea acelei judecătorii, ci-mi voiu căuta altă instanță judecăto-

rească: marea obște a poporului românesc, și dela el singur voiu aștepta să mă judece, de sunt eu întinat și desonorat prin hula cu care m'a stropit căpitanul Baksay ori nu?

Și judecata acestui popor românesc, pe a cărui judecată singură pun eu temei și după care singur mă îndreptez în fapăturile mele, — mi-au spus'o după cetirea acelei scrisori niște țărani din aceste părți, cari mi-au zis:

»Naintea noastră, dle părinte, nu te-a mînjit cu nimic căpitanul Baksay, cînd te-a numit cu atîta vădită ură și năcaz: *câne!* Din potrivă. Numai până atunci credem noi în domnii noștri, până cînd oameni răi ca Baksay și alesul Farkas, le zic cum ți-a zis dtale: *câne*, Valah mizerabil, și alte vorbe rele. »Fericiti veți fi cînd vă vor batjocori și vă vor huli, mințind pentru mine!« Fericiti vom fi și noi, poporul român, până cînd pe domnii noștri, domnii lor îi vor batjocuri și-i vor huli!, — că până atunci știm că acei domni sunt încă fără îndoială suflet din sufletul nostru și inimă din inima noastră! Cînd îi vor lăuda pe ei, ca pe păcătoșii Burdea, Mangra și ortacii lor, — atunci va fi rău de noi, de bietul popor, că atunci e semn, că aceia s'au deslipit de noi și ne-au părăsit...

Și așa mai departe grăiau

frații mei țărani, aducând o neprețuită mîngăiere sufletului meu adînc rînit de bîdărana și neurbana vorbă a șovinistului Baksay.

De altfel, e drept și aceea, că eu unul, nu am prea simțit lipsa de a fi mîngăiat, nici de a mi-se aduce asigurarea că n'oiu fi socotit ca desonorat dacă nu mi-oiu lua ceva satisfacție dela hulitorul meu. Căci eu am, mai presus de toate, un judecător: graiul sufletului din mine, care nu s'a tulburat deloc de hula dușmanului meu politic, ci a trecut peste ea liniștit, doar coperind-o cu disprețul ce o vrednicește. Căci acest graiu al sufletului meu îmi spune că:

Eu nu fac altceva, decît că mă uit tocmai la acești concetățeni Maghiari și văd că ce au ei mai frumos, mai nobil, mai ideal, în făptuirile lor, în zbaterile lor pentru viață, — și învăț și eu pe Români a face asemenea!

Iar privind la tot ce să scrie, să grăește și să făptuește de conducătorii vieții de obște a concetățenilor Maghiari, eu nu văd nimic mai nobil și mai frumos, în toată ferebrea vieții lor de obște, ca cerbicia cu care dînșii să alipesc de neamul lor maghiar, de limba lor, de națiunea lor cu toate ce-i aparțin! Ba am părerea, că dacă această una lature luminoasă ar lipsi făptuirilor de obște din viața concetățenilor nostri Maghiari, — apoi zău puțin ai afla de admirat, de lăudat, la ei! Dar în iubirea lor de neam, de limbă, de națiune, sunt mari, sunt plini de bărbăție.

Pe mine m'a sorțit Dzeu să fac parte din poporul românesc. Și fiindcă nu pot trece cu ochii închiși prin lume, eu văd pe acești concetățeni Maghiari cum trăesc, cum muncesc, ce fac pentru a da nainte, a ajunge tot mai mari. Și fiindcă și mie mi-i drag al meu neam, așa bun și rău cum e, precum cărturarilor maghiari li-i drag neamul lor, — eu nu pot face altă, decît să arăt poporului meu frate ce e bun și frumos în viața și în lucrarea acestor concetățeni cu cari trăim aci la olaltă, în o casă, sub un coperiș, și să le spun: Uite, neamul acesta dă nainte, sporește, să întărește. Și știi de ce? Pentru-că fine la olaltă frate cu frate, ca ferul! Pentru-că peste tot locul să năzuește să-și înalțe și așeze pe fiii sei cei cu învățătură, căci apoi are și el bine dela ei și povață bună și ajutor! Și pentru-că își spriginește negustorii și meserieșii sei, sau cel puțin pe de aceia cari țin cu neamul lui! Limba sa și-o prețuește mai presus din toate limbile din lume! De merge în boltă streină (dacă nu are de a sa), la

meșter strein, în casă streină, el își grăește cu îndrăzneală, cu fală, limba lui cea aspră, și face și pe strein, pe cit poate, să i-o grăiască! —

Fă și tu Române așa!

Că dacă lor le e de bine, precum vedem că le e această pășire bărbătească pentru tot ce e național al lor, nu să poate ca aceeași purtare să nu aibă și în a ta viață aceleași urmări de folos pentru tine!

Ungurii n'au virtute mai mare ca iubirea de neam și lupta ca peste tot locul să și-l ducă biruitor înainte!

Iar dacă eu învăț pe frații mei Români să-și însușească și ei această virtute, fac eu oare un lucru rău? Sau aceea ce la ei e virtute, la noi e crimă, e păcat?

Concetățenii mei Maghiari ar trebui să vadă în mine tocmai un foarte bun elev al școalei lor. Că ei fac cea mai cerbicoasă școală de naționalism în casa asta a tuturor, în țara asta. Și eu învăț dela ei și învăț și pe frații mei din popor să învețe dela ei. Ar trebui dar să fiu socotit și cinstit de ei ca unul din cei mai buni patrioți, care să năzuește a duce până în straturile cele mai de jos a poporului, aceea ce ei propoveduesc: iubire de neam mai presus de toate!

Cînd colo chiar apostolii propoveduirii acesteia a lor, văd în mine, și în mii de alți Români cari facem același lucru: niște oameni răi, niște dușmani ai țării, niște vînzători de țară, iar căpitanul de poliție din Orăștie, vede chiar — căni, nu altă, după care el aleargă să-i „săreze“ — pe coadă...

Multe ar fi de zis, Doamnă, în jurul acestui lucru. Ar trebui să arătăm deosebirea între lupta dusă de politiciii nostri și cea dusă de ai lor. Noi învățăm pe poporul nostru numai să-și apere și prețuiască ce e al său și să nu și-l lapede, să nu și-l vîndă. Iar ei dau asalt înarmați cu cele mai blăstămate arme, nu să-și apere ce e al lor, că de asta n'au lipsă, că noi nu atacăm ce e al lor, — ci chiar ca să răpească cit mai mult din al nostru, prin mijloacele descoperite în parte de scrisoarea căpitanului Baksay.

Dar nu mai lungesc vorba. Că pare-mi-să e în zadar a cerca să te înțelegi cu politici, cari te pasc la tot pasul, și ce nu ți-ar face, pentru că cutezi a-ți iubi și tu neamul tău, și a ți-l apăra, așa cum ei și-l iubesc pe al lor și și-l apără, ba trec din apărare în atacare!

Am vrut numai să arăt, cit de rătăcit, cit de orb de șovinism e căpitanul de poliție din

Orăștie și cei de un suflet cu el, cînd pe un om ca mine, care n'am făcut în viață nici un rău vre-unui ungar, il privesc și il numesc cu numiri atît de bîdărane, necioplite, obicinuite numai în limbajul căsarmelor de honvezi, în care să vede că și-le-a însușit fostul fihomnogi Baksay.

Și am vrut să arăt, pentru ce nu află de trebuință a-mi căuta nici o satisfacție față de acest om atît de orbit de șovinism, încît, uitat de sine, e gata a face cit de mare rău și nedreptate unui Român, — numai fiindcă nu s'a lăsat honviet mergător după comanda lui, care în acele zile suna nu: „jobbra“ ori „balra nézz“, ci — „zseb be nézz!“

Ioan Moța,
preot.

UNELE—ALTELE

„ALEGERI“...

În unele comitate s'au pus alegerile pentru congregație repede de tot. La Șomcuta-mare (comit. Sătmăr), bunăoară, s'au și întîmplat. Ce s'a făcut la Șomcuta, e rovoltător! Românii erau siguri că au biruit ei, după ședulele ce au pus în urmă. Și — s'ara i-au scos J'danii conducători de alegere, cu — perdere de 70 voturi! Vom arăta cum, în corespondența ce ni-a sosit prea tîrziu.

Farkas.

Vorbînd despre scrisoarea pe care deputatul Farkas a primit-o dela pajtaș-ul său Baksay, — ziarul socialist „Népszava“ din Pesta, care îl cunoaște bine pe copilul răsfațat a tipografului Wolfner, botezat în Farkas — scrie:

„Levelet közlünk alább. Farkas Pál megpeticionált képvisele, bukott drámairó, apja-kinevezte szerkesztő; kiebrudalt szociológus, orrpiszakálás-tudor, szüllett senki urnak egyik főkortese irta: a szászvárosi rendőrkapitány...“

adecă:

„Publicăm o scrisoare. A scris-o căpitanul de poliție din Orăștie, unul din corteșii de frunte alui Farkas Pál, deputat petiționat (recurat ca ales cu mijloace necinstite), scriitor de drame bancrotat (cum arătasem și noi în „Libertatea“ că scriu foile maghiare despre „drama“ lui cea mai nouă), redactor numit de tatăl-său (așadar nu din vrednicie!), sociolog căruia i-s'a dat cu piciorul, doctor în zgîrmarea în nas, născut nime...“

Și înfierează apoi „lucrarea“ la care acest „deputat“ o chemat prin scrisoarea cea vestităl..

Pilda lui Birăuțiu, prinde?

„Foala Poporului“ dela Sibiu, după trecerea dlui Silv. Moldovan la „Gazeta“, a ajuns proprietatea unui tiner tipograf român, dl Nicolae Bratu, om altfel cu frumoase cunoștințe tipografice. La foaie însă îl trebuiește om, dînsul nefiind în stare a îngrijii de o foale, decît a-l da halna tiparului.

Și a avut norocul a găsi redactori buni. Il mersese mai în primăvară ca

redactor dl G. Stoica, un redactor isteț și bun. În vară însă a plecat, și anume nemulțumit, dela foaie. S'a găsit un alt redactor, dl Ghiță Pop, student universitar, unul din cei mai buni scriitori ce avem la foile noastre aici în Ardeal și Ungaria. Lucrase înainte, cîțiva ani, la „Tribuna“. — Foaia să ridicase. Era bine îngrijită și făgăduia a ajunge iară la trecere și răspîndire.

Săptămîna trecută dl G. Pop voia să publice un articol în care să arăta lucrul slab ce e la foile din Pesta, prin cari un Birăuț s'a apucat să improaște în o mulțime de oameni vrednici de colo și colo. Dar, spre marea sa mirare, dl G. Pop a văzut că editorul foii, dl Bratu, nu vrea să tipărească articolul care atîngea pe Birăuț!

În o scrisoare ce publică în „Tribuna“ despre întîmplare, să plînge plin de scîrbă de această purtare a proprietarului foii, care să vede că s'a legat cu Birăuț a să apăra unul pe altul și a „muștrului“ ei pe adevăr a ții redactorii dela foile lor!

E foarte trist ce s'a întîmplat la Sibiu, și ne pare rău de rătăcirea dlui Bratu, care prin tovărășia cu Birăuț, s'a deochiat tare în ochii lumii ce îl prețuia.

Dl redactor Pop l'a părăsit îndată și spune că toți scriitorii buni ce să însoțise cu dînsul ca să ridice iară această foale, — nu vor lucra mai mult la ea!

„MANIFEST“.

În timpul din urmă Birăuț, proprietarul cu dela sine putere a »Luptei« și a »Poporului Român« din Pesta, a început a scrie fără nici un frtu în foile sale contra unor cărturari Români de care nu-i place, improșcîndu-i cu vorbe bîdărane, adesea nespălate, cum nu să face între scriitori ce își cinstesc cetitorii.

Contra pășirii necuviincioase a acestui domn, 50 de tineri români din Sibiu și jur, între cari Dr. Lupăș, protopop Dr. Bălan, profesor de teologie, Dr. Borcia adv. și Dr. Borcia profesor, Ion Agîrbicean preotul navelist, și alții, — au publicat un „manifest“ prin care protestează și înfierează pășirea necuviincioasă a foii »Lupta« ajunsă pe mîna unui necotit ca Birăuț, și osîndesc cu toată țaria purtare acestui cutezător și numesc foaia lui »o rușine a foilor dela noi!“ Invită lumea românească a-i respinge nevrednica tipăritură.

Noi demult am spus că așa e. Și om ce să prețuește, foi din mîna acestui domn ce și-a perdut ori-ce cumpăt, — nu mai primește.

Iarăș Șeghescu.

Scrisoare din Budapesta.

Șeghescu! Cînd rostim numele acestui om totdeauna ne cuprinde scîrbă și ciudă! Dar nu ciudă pe el, căci pe un om, care nu mai are nici o vază înainte noastră, nu ne poate fi ciudă. Și totuși ni-e ciudă, că poate un om să ajungă așa de sus, chiar așa din jos, iar de acolo să azvîrle cu tină și noroi în neamul, care i-a dat păcătoasa lui viață.

Temenalele de slugarnic, milogeala totdeauna a fost un mijloc, cu care se ridicau din întunec-sufletele goale, inimile în cari s'a stins ori-ce dragoste pentru neam și harnici. Dar totdeauna s'au ridicat brațe îndrăznețe, cari au ar-

tat cu scîrbă ce suflet trîtor și josnic e cel cocoțat în virful plopului.

A ajuns profesor universitar în Pesta Seghescu. S'a plecat, a sărutat mâni, picioare și-a schimbat numele în Szigeti, iar ca să-și facă iarăș cale printre Români ca să-i poată vinde mai bine, din Szigeti s'a făcut iarăș Seghescu. Cînd facultatea a dovedit că-i nevrednic de a fi profesor, a început din nou cu temenelele — și cu spinarea lui de gumilastic a izbutit: a ajuns profesor de limba românească, să ne batjocurească dulcea noastră limbă și de pe catedra universității.

Căci felul cum grăiește el românește e mai mult decît batjocură!

Seghescu eșise biruitor! Dar s'a ridicat brațul tinerimii noastre din Budapesta. Și-n fața acestei tinerimi, biruitorul Seghescu stetea galbin și tremurînd. Incerca din cînd în cînd cîte-un suris, care însă îndată îi încremenea pe buze. Iar în sfîrșit s'a furișat zgulit și tremurînd afară, ca păcătosul, care vede că din astfel de suflete nu poate răpi nimic.

Iar tinerimea a dovedit negru pe alb ce prostii poate scrie Seghescu.

Un om în care mai este măcar o scînteioară din ceace numim noi simț de rușine, dacă i-s'ar întîmpla astfel, s'ar da frumos la o parte văzînd și el că-i un fleac. Dar Seghescu ba! Va fi gîndit în sufletul său: „Ce? după-ce mi-am îndoit atîția ani spinarea, după ce am sărutat atîtea tîlpi de miniștri, mai ales ale lui Apponyi, să mă retrag acum, să-mi văd nimicit tot rodul miloșelilor mele? Asta n-o fac!”

Și n-a făcut-o. N-a făcut-o pentru-că simț de rușine la el n-ai ce mai căuta...

Dar tinerimea ci-că i-a știrbit cîntea dumnealui. A cerut pedepsirea ei. Iar sfatul profesorilor universitari a zîmbit, ce lipsit de minte poate fi un om. Vedeau doar, că studentimea are drept. Inșă ca totuși să-i repare dumnealui nițel cîntea, a „dojenit pe studenți.

Dar Seghescu vrea răzbunare! Cu „dojana“ nu se simția mulțumit. El ar fi vrut ca toți cei 97 de studenți cari i-au scos la iveală prostia, să fie dați din școli, dacă nu spînzurați chiar. Iar sfatul profesorilor universitari vedea el, că n-o să-i prea facă voia.

Ce să se facă dar?

I-a dat în judecată pentru birfire pe toți cei 97 de studenți, cariau iscălit memorandum despre știința, adevărul neștiința lui. Numai cît „birfira“ de care el să plînge, e adevărul negru pe alb. Iar adevărul îi poate rupe capul. Și dare ar Dumnezeu să i-l rupă.

Treaba e acum la procuror. Studenții sunt chemați rînd pe rînd acolo în decursul săptămînei aceastea și celei următoare. Apoi se va începe judecata la tribunal.

Așadar 97 de studenți Români sunt dați în judecată de profesorul limbei Române, fiindcă s-au împotrivit batjocurii limbii lor strămoșești prin un popă stupid, ajuns profesor universitar fără a avea știința de lipsă!

*

Iar acum ceva amar!

Anul trecut încă s'au aflat trei sau patru tineri mai slabi de inimă,

cari într'ascuns s'au înscris ca ascultători la oarele lui Seghescu.

Anul acesta numărul acestora s'a sporit. Și ne mirăm că nu le e rușine, să se ducă la oarele lui — Seghescu care numa. batjocurește limba română. Nu-i acolo dl Dr. Ios. Popovici, dela care pot învăța știință într'adevăr românească?

Unii zic, că ei n'au avut nici odată nimic cu Seghescu.

Dar cînd limba mea, cînd sentimentele mele, neamul meu e batjocurit de un om ca acesta, — nu mi face mie nimic omul acesta?

Unul, absolvent al seminarului teologic din Sibiu zice că lui însuși Metropolitul și consisterul i-a cerut să cerceteze oarele lui Seghescu. Acelaș lucru îl face unul stipendist dela Blaj.

Ne întrebăm: așa de jos au ajuns metropoliții și consisterii noștri, încît intră în slujba lui Seghescu și sîlesc ca niște agenți pe stipendiști să-i cerceteze prelegerile? Se poate atîta dejosire? Nu cumva și pe absolventul de teologie din Oradea mare la silit tot episcopul său la fapta lui vrednică de laudă?

Nu mai scriu. Îmi stă în gît, cînd văd atîta milogeală!

V. C.

P. S. În „colegiul Eötvös“ sunt 6 Români, băieți eminenti. Cum se poate că afară de Vasile Stoica și Teodor Neș, toți ascultă prelegerile lui Seghescu? Se tem poate de examenul din limba română?

Sărăcia pe la noi și sărăcia pe aiurea.

Reprezentanța orașului Paris hotărîse ca pentru înfrumusețarea și întinderea Parisului, să iee un împrumut de nu mai puțin decît: un miliard de franci (o miie de mii fac un milion, iar o miie de milioane, un miliard! O sumă uriașă!)

Orașul vrînd să se apuce acum de lucru, a vrut să capete la mână o parte a acestui împrumut, — că întreg miliardul e prea mult să-l primească odată, ci și-l ia pe rînd, pe cum cer cheltuelile cu zidirile și lucrările ce întreprinde.

Îi trebuiesc acum 230 milioane. A dat de știre, că-i trebuie atîta. Să se înștiințeze la băncile de acolo acei cari voesc să iee parte la acest împrumut, c'apoi își capătă obligații dela oraș care pe cît voeste a avea. Că așa fac statele și orașele mari împrumuturile lor: Pun oarecum în vînzare obligațiunii (zise „hîrtii de preț“, hîrtii „de valoare“), și cei cu bani le cumpără, făcîndu-și prin asta datorăș statul.

Cetitorii noștri știu că numai de curînd țara noastră, Ungaria, a a voit să facă un împrumut de numai 560 milioane (așadar jumătate pe cît împrumutul acesta al Parisului) și fiindcă în toată țara n'ar fi putut aduna această sumă, a mers și ea la Paris și a cerut ca bancherii cei cu pungi uriașe de acolo să-i dea împrumutul, și a venit acasă odată cu buzele umflate că nu i-s'au dat, că n'a aflat credit. A trebuit să caute alt rînd de bancheri și abia cu greu și-a putut face rost de jumătate miliard.

Și cînd Paris-ul, așadar numai un oraș, a spus că-i trebuie împrumutul și a dat zilele aceastea de știre că cei ce vreau să i dea împrumut, să se înștiințeze la bănci,

ca să știe pe sama cui să facă obligațiile, — știți ce s'a întîmplat? Aceea, că toți oamenii cu bani din Paris, au năvălit într'un număr de tot mare și îmbînd sume atît de frumoase la băncile unde era de făcut înștiințări și subscrieri, încît în scurtă vreme, nu două-sute-treizeci și cinci de milioane, ci de treizeci de ori atîta, adevăr peste șapte mii de milioane s'a scris! Și anume nu de bancherii cei mari, ci mai ales de singuratici cetățeni, cari bucuosi și ar băga banii în hîrtii de datorie a orașului, (așa cum la noi îi bagi în acții de bănci), știind ei că averea acestui oraș e minunat îngrijită și a-i da lui împrumut, în bun loc îi dai.

Fiind apoi că prea mulți s'au îmbiat cu banii lor, — băncile au dat de știre, că nu pot primi decît a 30-a parte din îmbiemînt, că orașul n'are deocamdată ce face cu atîta bani.

— Atunci s'a strîns lume multă naintea palatelor băncilor, cerînd în gură mare ca a lor ba a lor bani să se primească! A trebuit să vină poliția ca să împrăștie mulțimea! Și, lucru ciudat, de oarece poliția era cuprinsă cu „straicul“ funcționarilor dela căile ferate, publicul care aducea bani pentru împrumutul orașului, a fost împrăștiat și s'a făcut ordine cu ajutorul finanțorilor, păzitorilor de noapte, măturaților lor parcurilor și a străzilor, servitori de-ai orașului! etc.

Ce lume Dne! Pe alte locuri oamenii sunt năcăjiți că nu le primește banii împrumut, — pe la noi năcăjiți că nu le dau împrumut!

Și, vezi ce înseamnă a-ți avea gospodăria în rînduială? Că atunci tu, un oraș numai, ai mai mare credit, decît colo o țară, în a cărei bani însă să bagă mîinile risipitoare a unor nesocotiți și nemăsurați la ce fac!

O judecată în Anglia.

Vestisem în alt număr al foii noastre, că ucigașul de soție, doctorul Crippen a fost judecat la moarte prin ștreang.

Aducem de data asta unele altele despre interesantele forme de judecată din Anglia, una dintre țările cele mai cu bune legi.

Ceea-ce bate mai întîiu la ochi, e faptul, că la tribunalele engleze procesele să sfîrșesc repede din cale afară, cum noi nu prea suntem obicinuiți.

Fapta lui Crippen să descopere înaintea cu vre-o 3 luni. Într'asta el a luat-o la fugă, și a fost prins pe drum spre America, și dela America Anglia a trebuit să-l ceară pe cale diplomatică, cu multe scrisori și formalități. A trebuit cam o lună și jumătate, până ce ucigașul a fost adus napoi în țara în care a săvîrșit crima. Dela aducerea lui în țară abia a mai trecut iară 1 lună și jumătate și Crippen a fost și judecat, iar dela judecată legea engleză prescrie, că în marța de după a treis Duminecă să fie spînzurat!

La noi nu să prea pomenește, să se sfîrșească procese de acastea mari în mai scurtă vreme de 8—10 luni. Sunt însă foarte multe, cari până să se limpezească, trece și un an și jumătate, și cîte-odată trec și doi ani!

În Anglia de așa ceva nu să pomenește. Fie cît de încurcat un

proces, acela trebuie să se sfîrșească în cel mult 3 luni. Procesele mai mici, să pertracteze în 2—3 săptămîni.

Iacă acum cîteva din formele de judecată în Anglia.

La pertractare întî vorbește a-părătorul și la urmă, procurorul sau cel ce ridică vina. La noi e tocmai întors.

Președintele să ține cît să poate mai nepărtinitor și nici cu o vorbă macar nu arată că părerea lui e asta, sau cealaltă, ci lasă judecata curții cu jurați care să-și spună cuvîntul după sufletul său.

Așa a fost și în procesul de acum al lui Crippen. Președintele cînd la urmă a adunat într'un mînunchi cele petrecute și spuse acî, înșira părerile arătate aci cu atîta nepărtinire, încît lui Crippen în cîteva rînduri i se luminase fața de nădejdea că va fi mîntuit! Curtea cu jurați însă, după o sfătuire de abia jumătate de ceas a venit și și-a spus judecata ei, că Crippen e vinovat. După asta judele prezident s'a retras și cînd a venit din nou în sală, era îmbrăcat în haină de paradă. În o mîină ținea un chipiu (căciuliță) de catifea, în cealaltă o hîrtie, de pe care avea să citească osînda la moarte. La spatele lui era un om îmbrăcat în haină neagră: preotul tribunalului. Acestea erau semne și pregătiri că să aduce o judecată de moarte. Întrucît înse judecata jurilor de tribunal era să fie priincioasă criminalului, chipiul nu să întrebuița, iar hîrtia rămînea necitită.

Criminalul e dus afară până să face judecata. Apoi e adus iară înainte și de data aceasta nu doi ci șapte păzitori îi stau la spatel. Se face asta din precauțoare, căci s'a întîmplat ca uneori osînditul, în desnădăjduirea sa, auzîndu-și judecata la moarte, să se ia la luptă cu paznicii, doar le scapă.

Acum pășește înaintea juraților notarul tribunalului. Vinovatul privește speriat la el, căci peste o clipă își va ști soarta. Atunci președintele juraților rostește respicat: E vinovat de ucidere cu voie.

Notarul întrebă pe cel osîndit ca să mai spue ce știe, ca să-și dovedească nevinovăția și ca să se încungiure osîndirea lui la moarte. Cînd pe Crippen l'au întrebă, el numai atîta a mai putut bolborosi: nevinovat. Președintele și-a pus chipiul (șapca) pe cap și de pe hîrtie a ceit următoarele:

„Domnule Crippen, învinuirile aduse împotriva dtale vădesc, că ți-ai ucis soția, ca să trăiești cu iubita și ca să-i prăpădești averea. Dta, îndată ce taina ți-s'a descoperit, ai cercat să fugi dinaintea judecării. Nu vreau să spun pe larg toată crima dtale, dar lapadă ori-ce nădejde, de-a mai rămîne nepedepsit. Impacă-ți sufletul cu cel atotputernic. Judecata tribunalului e ca să fii dus la spînzurătoare și să atîrni de ștreang, până ce nu-ți dai sufletul, iar apoi să fii îngropat în dosul temniței, care până acumă ți-a fost lăcaș. Dumnezeu aibă-te în îndurarea lui!”

„Amin“ răsună vocea preotului, care stă în dosul judelei.

Astea's formele descrise de un ziar din Pesta, după care a fost judecat ucigașul de soție Dr. Crippen.

Din pildele altora.

Cehii pentru cultura lor.

Din Praga să scrie:

Un milion de coroane a lăsat arhitectul *Wiel*, răposat săptămîna trecută, academiei cehe de științe și arte, și sute de mii pentru alte așezăminte culturale cehe.

Frumoasă pildă de jertfire, pentru cultura națională!

Omul — „păcii“?

— Conte *Apponyi* propagand pacea între popoare — prin America.

Nu rîdeți mărog, e tocmai așa. Zdrobitorul naționalităților, călăul limbii românești, asupritorul a tot ce nu e unguerec, el care prin legile lui a băgat cea mai multă zizanie și ură între unguri și celelalte popoare ce locuiesc pe cuprinsurile coroanei ungare, merge acum, spre a-și ispăși păcatele ori de „hiclean“ ce e? — să îndemne el, *Apponyi*, pe Americani la pace, la *blîndețe*, la *bunăînțelegere* și *libertate!*, căci așa să cade să trăiască azi, în veacul culturii oamenii unii cu alții, fără deosebire de neam, limbă și datini! Parcă Americanii chiar de el au lipsă să le spună aceasta și n'ar ști toată lumea cine e un domn *Apponyi* și ce „libertate“ și „pace“ dase Dsa acasă la el bietelor naționalități — (neamuri nemaghiare) pe vremea cînd era și dumniului ministru.

Ne mirăm că nu li rușine foilor maghiare să se fîlșoască încă cu această știre, obraznică în felul său. Scriu cu litere groase ca deștu că: „*Aponyi* va vorbi în 9 Februarie 1911 în New York în sala „*Carnegie Hall*“ americanilor despre *pacea internațională* (dintre state și și popoare între sine). Toată lumea să auză și să înțeleagă!...

COLERA

Tot mai mult slăbește puterea colerei în țară. Nu s'a stîns însă de tot, ici-colea și azi să mai ivesc cazuri.

În 7 Noemvrie s'a întimplat în *Ecica-română* (comit. *Torontal*) 2 imbolnăviri, 1 moarte; în *Zomber* 1 caz de moarte.

— Mai cu sporiu își seceră temuta boală jertfele prin alte țări. — Din *Turcia* s'osește știrea, că în bărăciile din *Tuglia*, pe marea de *Marmara*, s'ar afla zăcînd peste 100 soldați atinși de coleră. În lagărul militar din *Rodosto* încă s'a incubat holera, totasemenea și la *Adrinapole*, unde în 8 Noemvrie au fost 13 imbolnăviri și 5 cazuri de moarte. În *Constantinopole* pe zi sunt cam 22 imbolnăviri și 10—12 cazuri de moarte. Să crede că colera s'a lătit în întreagă împărăția turcească, fiind dusă în toate părțile de soldații scăpați după *manevre*.

În Italia și msi ales în Sicilia încă blîtue.

Despre *Rusia* să știe că de ani de zile nu să poate scăpa de coleră. Ce să petrece acolo e îngrozitor. În două luni de zile, September și October, s'au bolnăvit 218.680 oameni, dintre care au murit: 99.600.

Urmărind pe Vlaicu

În zborul dela Cotroceni la Chitila.

Un amurg liniștit. Pe platoul (locul ridicat și cu șes acolo sus) dela Cotroceni, lume multă. Ochii tuturor stau ațintîți spre hangarul (șopronul) în care să odihnește paserea fermecată.

Curge lumea pe toate drumurile, Bicicletele să întrec cu automobilele, cari vin în goană din toate părțile; se lățișe vestea, că *Vlaicu* are să zboare până la *Chitila* (comună departe de *București*, unde să încep întăriturile *Bucureștilor* și unde să află gătit anume un adăpost pentru mașinile de zburat).

Peste tot nerăbdare, însuflețire, nedumerire.

Ce are să fie?

De odată porțile dela hangar să desfac greoaie ca niște aripi uriașe. Lumea dă năvală. Un fulger de mișcare înfioră toate sufletele. Copii de mahala, vechi cunoștințe și poate cei mai sinceri prietini ai zburătorului, să năpustesc ca un stol de vrăbii gureșe, să pună și ei mănutele lor mici și nespălate și să ajute — vorba vine — ce pasărea minunată să iasă la larg. Și în mijlocul acestui alai, *Vlaicu*, înalt și subțirel, un copil și el, vine în urma mașinei cu pași mărunți și sprinteni, înmădiindu-se ca otrestie. E vesel, ca în totdeauna. Vorbește cu copiii, glumește, îi mîngăie pe păr, pe obraz, și ochii lor se întorc senini și frumoși spre dînsul ca spre o minune.

Ion, mecanicul, băiatul bun și credincios al lui *Vlaicu*, să infurie; puzderia asta de copii îl înghesue și-l calcă pe picioare.

— Mai mergeți și pe acasă, mă! le strigă el. Copiii însă nici gînd s'asculte, și-și văd gălăgioși și veseli de treabă. Soarele din asfințit își fărîmă razele peste tot alaiul acesta ca un gospodar bun ce aruncă din pragul tinzii ploaie de grăunțe paserilor infometate.

Ajung pe platou. Lumea să desface în două, lăsînd cărare liber libelulei gata de zbor.

Vlaicu nu mai vede pe nimeni. Să învrîște în jurul mașinei, să uită, cercetează, pipăie sîrmele, încearcă pînza, să mai uită odată îndrăzneț în văzduh și ușor ca o pană sare în aparat. Mîna pe o cîrmă și motorul pornește să urle înfiorînd pacea amurgului.

Ion mecanicul vorbește cu *Vlaicu* mai mult prin semne, să depărtează de aparat cîțiva pași, să uită încă odată pe sus, să întoarcă și-i spune că-i liniște în cer și pe pămînt.

Și *Vlaicu*, adus de spate, cu ochii țintîți la motor, pornește ca o paseră de pradă „să mînce nori“ cum zice el. După cîteva clipe învrîște cîrma cu o mișcare de hoț rafinat și iată-l înălțîndu-se spre cer. Lumea izbucnește în urale, copiii sar de bucurie, de pe toate sufletele să ridică nedumerire și teama, cum să ridică negurile din vale la răsăritul soarelui.

Ion se apropie de noi îngrijat, frămîntîndu-și mînile.

— Ce-i Ioane, ce crezi? îl întreb.

— Nu știu zău... motorul e cu toane și mi-e cam teamă. Trebuia să-l lase să se infierbinte mai mult.

— De ce nu l'a lăsat?

— Apoi nu-l știi pe dl *Vlaicu*? Mai poți să stai de vorbă cu el? Cînd e să zboare, nu mai ascultă de nimeni.

În vremea asta pasărea străbate văzduhul admirată de toată lumea.

De odată vedem că începe să se coboare. Sufletele să înghemuesc de teamă. Ion face ochi mari, borborosește ceva și dă fuga la automobil. Noi după el. Copiii strigă: Să lasă, să lasă jos! și pornesc în goană mare. Bicicletele sboară ca niște săgeți, automobilele alunecă... într'adevăr *Vlaicu* să coboară.

Până să ajungem la el, copiii erau acolo. Luară aparatul și pe *Vlaicu* în mijloc ca pe un căpitan, și veneau. Hei, dar căpitanul era furios, îi scăpărau ochii de ciudă. La întrebările noastre ne răspunde scurt, privind aiurea:

— Motorul... nu vrea să meargă! Am să-i dau drumul, să-l găsească o sută de draci!

Și pe cînd ne întorceam noi pe lîngă mașină, soarele să ascunde cu totul în nemărginitul zării.

În mijlocul lumii neîncrezătoare, *Vlaicu* își cercetează încă odată mașina și se urcă. Dă drumul motorului și l lasă să umble pe loc cîtăva vreme. Să uită la el cu luare aminte, să apleacă, ascultă. — Nu-i place cum merge!... De năcaz își scoate șapca din cap, și cum și-o pune, o pune pe dos. Lumea rîde. *Vlaicu* vede ce-a făcut și rîde și el. Iar e vesel și veselia lui înseamnă sufletele.

Dă putere mai multă motorului. Să apleacă și mai ascultă odată. Chiamă apoi pe Ion, care face semn că a înțeles și să depărtează. După două clipe *Vlaicu* pornește cu furie, să ridică de pe pămînt și parcă să duce drept în sus! Lumea îl aclamă, dar mai cu îndoială. Ce ușor poți să-ți pierzi încrederea mulțimii!

Vlaicu zbură, zbură spre asfințit, și cu cit să depărta, sufletele renășteau, de ușurare. Și să ridica tot mai sus. Lumea să uita după el înmărmurită de mișcată cu inima, iar departe, departe în zare, un nor în forma unui uriaș urs alb, îl aștepta neclintit, sprijinit de labele de dinainte.

O liniște de sărbătoare stăpînea

cuprinsul. Libelula (goanga cu aripi lungi vinete de pe marginile apelor) lui *Vlaicu*, să zărea departe, departe, și din urnitul de adinea-ori nu să mai auzea decît un zumzet ca de bongar prias sub o sticlă.

— Cum merge? îi întreb pe Ion care să apropie de noi.

— Merge bine!.. așa mi-să pare că merge bine... Mi-a spus că are să se întoarcă pe aici și de vom vedea că nu să coboară, și sucește la stînga, să știm că să duce la *Chitila*! Să-l urmărim atunci cu automobilul (trăsură-mașină, dusă cu motor).

— Să întoarcă... uite!.. strigau copii veseli și bătînd din palme. Iatr'adevăr *Vlaicu* să întorcea, spre marea noastră bucurie. Ursul alb din zare (norul) să uita uimit în așteptarea lui, își strînsese încet și labele dinainte și să culcă de nu să mai văzu.

Libelula (mașina, care să vedea ca gingania aceea) venea ușoară alunecînd prin văzduh ca un fulg. O vedem cum crește, cum să deslușește! Și cu cit să apropia, lua în ochii nostri umezi de lacrimi de mîndrie, mărimi închipuite, uriașe. Într'o vreme mi-s'a părut c'a cuprins tot spațiul dintre pămînt și cer.

Cînd trecu pe deasupra noastră însuflețirea își ajunsese culmea. Urale nesfîrșite să deslăntuiră din toate piepturile, cutremurînd văzduhul. Copiii săreau de bucurie și-și aruncau pălărițele în aer! Unii să dădeau de-a peste-capu.

Vlaicu le mulțamea la toți făcînd semne cu mîna și pe urmă arată cu brațul întins — spre *Chitila*! Noi în automobil și după el! Șoferul (mașinistul automobilului) dădu motorului toată înțeleala. Zburăm peste platoul *Cotrocenilor*, dăm în șosea și înainte... Fiecare pedecă ne infuria, fiecare cotitură de drum, ne scotea din fire!

Pe *Vlaicu* nu-l pierdem o clipă din ochi. Să ducea falnic învingătorul. Aluneca pe deasupra coșurilor (hoanelor dela case) înalte, ca un balaur.

— „Doamne ajută-i să ajungă cu bine!“ șoptia este unul dintre noi și toți făceau în gînd aceiași rugăciune. Sunt clipe în viața asta cînd, fără să vrei, te rogi lui Dumnezeu!

Rămăseserăm în urmă. Cădea noaptea tot mai deasă. Libelula de abia să mai zărea în depărtare. No zburam pe urma ei pe un drum mizerabil, plină de gropi și de cotituri. Ajungem la o răspîntie. Automobilul să oprește.

— „Ce e?“ întreb pe șofer.

— „Nu mai știu pe unde s'apuc!“ îi tremura glasul de năcaz și de nerăbdare.

— Ce-i de făcut?

— S'o iau de-a dreptul; îmi răpunde hotărît.

— Ia-oi — îi spunem și noi tot atît de hotărît.

Și pornirăm într'o goană nebună peste cîmp, prin gropi, peste șanțuri... Cine să mai uita pe jos? O

chii nostri nu să deslipeau o clipă de vedenia frumoasă care să pierdea pe cer.

Ocolim case, grădini, curți... Lumea să uită la noi spăriată, cîinii să stîrnesc din toate părțile... Treceam o apă și un pod și după cîteva clipe ne trezim pe un drum ușor și ajungem la linia ferată. Aci: Trecearea închisă! Venea trenul!!! Culmea năcazului!

Ce mici și ce greoaie mi-s'au părut atunci toate lucrurile de pe pământ! Vedeam trenul acela care să țira tăvălos și negru ca un verme uriaș. Parcă eștia din noroiu. Și venia încet... încet, cum n'am văzut nici odată să vie un tren! Parcă ne făcea în ciudă!

Vlaicu să mai zărea ca un punct în zare. Să cobora... Să vedea cum să joacă să se coboare. Să scâlda parcă în marea dintre pământ și aer. Și noi, bieții oameni, stăteam opritți de două birne puse de-acur mezișul, stăteam să așteptăm un tren care nu mai venia.

„Cită depărtare i Doamne, dela vierme până la astru“ vorba bătrînului măiestru.

În sfîrșit, după cîteva minute de chin groaznic, trece trenul. Îmi venia să pun o mână să l'împing mai repede la vale. Drumul ni-să deschide și pornim cu furie. În curînd iată-ne pe drumul cel bun spre Chitila, și după cîteva minute ajungem.

„A sosit cu bine!“ ne spune portarul.

— Nu s'a întîmplat nimic, nimic? întrebăm.

— Mai nimic. E voinic și tesfăr. S'a coborît frumos, dar...

— Dar ce?

— A sărit din aparat înainte de-a să oprî. L'a atins o sîrmă și l'a dat de trei de-a peste capul

— Asta e ca să se facă iar om, cum să întîmplă cu Feți-frumoșii din povestel.. — ziserăm noi și intrarăm veseli în curtea anume pentru mașini ce să află aici la Chitila.

Aici sărbătoare. Toți erau veseli, însuflețiți. Erau sufletele renașcute din întunerecul Indocielii. Fiindcă nimeni de aici nu crezuse în mașina lui Vlaicu, nimeni nu-l văzuse și toți auziseră numai de rău de invenția tinărului de peste munți. Dl Cerchez, directorul aerodromului a spus o cu toată sinceritatea cînd a ridicat întîiul pahar de șampanie, zicînd lui Vlaicu:

„Băiete să trăești! Și s'o știi dela mine, n'am auzit o vorbă bună despre aparatul tău. Ai dușmani mulți, dar lasă-i pe ei cu scotelile lor, cu matematicile lor și — tu zboară înainte. Să trăești!“

În glasul dlui Cerchez era o pornire de mîndrie simțită și de bucurie înaltă. Omul acesta, care de dragul înaintării jertfește bani și vreme pentru cel dintîi aerodrom (lăcaș pentru mașini de zbor) din Țară, avu fericirea să pri-

mească pe cel dintîi zburător român, care pe neașteptate să coborî din înălțimi să i dea un bună-seara, cu curaj și s'aruintă pentru viitoarea dezvoltare a zborului româneasc.

Peste două zile, tot în spre seară Vlaicu părăsi aerodromul în uralele mulțimii și după ce făcu un zbor spre Bufta pierînd după niște arbori, iată-l de odată ridicîndu-se liniștit și sucînd la stînga. Trece pe lîngă aerodrom pe partea dinspre șosea și porni falnic spre Cotroceni. Lumea să uita cu drag după copilul acesta fermecat care să ridică tot mai mult spre cer, înălțînd toate sufletele cu dînsul.

Noi, cîți-va prieteni, pornirăm cu automobilul după el, dar... nenorocul nostru, ni-se strică o roată și mergeam încet de tot.

Văzduhul îl răsfața pe Vlaicu, ca pe un copil al lui și-l ajunse sănătos la Cotroceni unde îl aștepta cu drag lumea și prietenii lui, copiii, cari erau năcăjiți că nu-l mai văzuseră de două zile.

Seara ne am întîlnit cu toții în oraș, ne-a povestit de spaima ce l'a cuprins cînd a văzut că trece peste un rîu și peste o ripă, — și de primirea ce i-a făcut-o lumea cînd s'a coborît.

— Dar copiii? îl întreb eu.

Vlaicu rîde cu poftă și începe: — Măi, să-i fi văzut. Cum m'am lăsat jos, erau acolo! Ai dracului, parcă ar fi mașina lor. Să-i fi văzut cum mi-o duceau toți, cum să împingeau și cădeau unii peste alții ca niște snopi. Mă țineau de haină, de mîni... și tot pe lîngă mine.

— Nu le zici cîte-odată ceva? Nu te supără?

— Le zic să se ducă acasă, mă răstesc la ei, dar n'am ce le face, că numa-i vezi că plîng.

Și Vlaicu rîde ca un copil cînd își aduce aminte de toate astea.

Și așa a fost. Un copil venit de departe, sfios cu oamenii, îndrăzneț peste măsură în ale lui, a venit aici și, în mijlocul nelinerederii tuturor, s'a apucat de lucru. Cu mîinile dela cămașe resfrînte a cioplit, s'a chînit, s'a tîrit apoi prin țărîna ca să se ridice apoi în înălțimile senine, înălțîndu-ne și pe noi cu dînsul în fața lumii. Și de-acolo de sus i-a iertat pe toți cari i-au făcut pe pămînt atîtea mizerii și l'au jignit în sufletul lui...

În țărîna dela arsenal în care a muncit Vlaicu, sunt lacrimi. Voi cei ce n'ați crezut într'însul, voi cei iertați azi de el, uitați-vă în țărîna aceea și tăceți. Vlaicu e sus, e învingătorul, e stăpînului! Să ne bucurăm cu toții. Vlaicu e al nostru.

După „Tribuna“. Z. Bărsan.

— Despre cel mai nou zbor făcut de dl Vlaicu, — vezi știre între noutăți pe pagina 6.

NOUȚĂȚI

Pilda lor.

— Un copil de școală și o peniță. —

Zilele ăstea un Român din Orăștie, care are copil pe una din clasele elementare maghiare din loc la școala ev. reform. ce să ține de gimnaziul ref. maghiar, mi-a povestit următoarele:

— Am, dle, un copil aci la școala ungurească. Copilul meu știe, că atunci cînd are lipsă de o peniță de scris, să iee de pe masa mea de scris, unde găsește.

„Într'o zi mă trezesc cu copilul că venînd dela școală, îmi spune plîngînd, că eu ce pene de scris am acum pe masă, că pe el azi învățătorul l'a luat de urechi și l'a ținut mai mult de jumătate de cîas în genunchi pentru penița ce a văzut'o în cotorul lui! Și i-a spus învățătorul, că cunoaște el peana, că aceea-i peană cumpărată dela bolta cea românească de cărți și nu dela cea ungurească! Și să știe, că asta nu e iertat! Tot copilul trebuie să cumpe penițele dela bolta lor cea ungurească, și nu dela cea românească!“

„Eu, e drept, — ne spunea părintele român, — de cînd este Librăria cea românească (Librăria Națională a dlui S. Bornemisa), îmi cumpăr de aci penițe și hîrtie și ce-mi trebuie. Dar de unde să știu eu că ei cercetează penița copilului meu, și mi-l pedepsește, că nu află pe ea semnul pe care să vede că îl au pe Penițele dela librăria lor ungurească!“

„Așa știu, dle, aceștia să-și sprîginească negoțul lor, pe măestri lor și tot ce al lor! Că să uită și la lucru de un bănuț, ca numai la de-ai lor să meargă!“

Am rămas foarte mișcat de povestea părintelui român. Cei ce ar crede și numai o clipă, că această poveste e fabricată de noi pentru a „ațîța“ contra librăriei ungurești din loc, și a face reclam „Librăriei Naționale“, tare să înșală! „Libertatea“ nu scrie povești iscodite din vînt, nici chiar pentru a îndemna pe Români la ceva bun! Cei ce doresc, vie la noi și le spunem numele părintelui și vor merge și le o va spune tocmai așa și lor.

Ne ridicăm pălăria naintea acestui învățător maghiar! El e model de Maghiar cinstit și vrednic! Un neam care are astfel de fii cu suflet tare național, acela e neam de viață, e neam de voinici, are viitor!

Dar în același timp vă întrebăm pe voi, miile de Români, din Orăștie și jur, pe voi, frații nostri cu inimi seci și reci, cari nu faceți deosebire între negustor român și negustor străin, nici cînd cumpărați nu o peniță de un bănuț, ci marfă de zeci și sute de zloti, — nu aveți voi nimic de învățat din pilda înfocatăului Maghiar, care a bătut pe copilul de Român nu pentru că el, copilul, ci pentru că tatăl-său a cumpărat penița dela bolta românească de cărți?!

Și mai ales întrebăm pe — domnii inteligenți români: Care din d-voastră faceți în jurul d-voastre aceea ce acest cărturar maghiar face în jurul său? Care vă feriți ca de foc a da banul vostru streinului și vă siliți a oprî și pe alții a-l da lor? Care, prin urmare, vă puteți măsura în înfocata iubire de neam și spriginire a tot ce e al neamului tău, cu acest brav Maghiar?

Iar pînă cînd nu vom fi și noi tot așa de șovinști ca ei — pîn' atunci ei vor face tot doi pași înainte, în vremea în care vom face și noi cîte unul!.

*

Un dar al M. S. Reginei Elisabeta. Prea buna Regină a României, a binevoit să trimită metropolitului Moldovei 2 coperitoare de potire lucrate în broderie de înșasi mîna M. Sale. Una din aceste coperitori este pentru biserica Sf. Trei Erarhi și alta pentru biserica sf. Nicolae din Iași. Coperitorile prețioase au fost sfințite în ziua de Sf. Dumitru cu mare pompă de către I. P. S. Metropolitul, după aceea puse spre vedere în catedrală pentru a fi văzute de credincioși.

Cu prilegiul acestui dar metropolitul Moldovei a trimis M. S. Reginei următoarea telegramă:

»Dacă biserica din Argeș a lui Neagoe Voevod a fost înzestrată de Voi cu minunata Voastră lucrare, apoi și cele două biserici din Iași ale lui Stefan cel Mare și Vasile Lupu, le-ați înzestrat astăzi cu strălucitele acoperiminte, ce Vați ostentat a lucra pentru sfințele Potire.

Ele vor rămînea în veci dovezi de dragostea ce aveți pentru biserică și față de credință.

Mine, Marți în ziua de Sf. Dumitru, le voi sfinți și le voi pune pentru a fi văzute de popor“.

*

Copil și crișmele. Comitatul Győr a hotărît acum de curînd că pe viitor copii sub 15 ani cari vor găsiți că au intrat în vre-o crișmă pe teritoriul comitatului să fie pedepsiți atît ei cît și părinții lor foarte aspru. Ministru a întărit hotărîrea, iar graf Széchenyi episcopul Győr-ului a dat un circular tuturor preoților și învățător rom. cat. din eparhia sa, îndatorîndu-i să înștiințeze fiecare regulat solgăbirăului pe toți băieții cari cercetează crișmele. Ce bine ar fi așa ceva și în comitatul nostru, dar la noi mai întîi fetele și muierele ar trebui pedepsite.

*

Pentru o pălărie. În Sátoraljaújhely s'a întîmplat zilele trecute, că fiind zi de tîrg, economul Iosif László care venise cu carul cu cerechiu la tîrg, vrînd să dea dintr'o fîntînă apă la boi, trăgînd apă și-a scăpat pălăria în fîntînă. Ca să-și scoată pălăria, i-au stat într'ajutor mai mulți oameni, cari luînd funia de la car, au slobozit pe omul cu pălăria, în fîntînă. Funia era însă coaptă. În clipa cînd ajunsese bietul om să pună mîna pe pălăria ce plutea pe apă, aplecîndu se, ori încordîndu se prea tare, funia s'a rupt,

și sârmanul om s'a dus cu capul în jos în fântină. Abia dacă au scos toată apa din fântină, a putut fi scos nenorocitul om, mort.

Crăme închise. Reprezentanța comunală din *Icelandul-mare* (comit. Turda-Arieș) a hotărât cu ziua de 7 Nov. *închiderea circimelor* și a prăvăliilor de Sîmbătă la 6 oare seara, pînă Luni dimineața la 7 oare! Lucru destul de cinstit! Slu-ghească de pildă și altor comune.

Sfințire de biserică. Biserica gr-cat. română din Romos, fiind de nou renovată și pictată, — să va sfinți de nou în 20 Novembre n. în ziua sfinților Archangeli.

Tinerimea universitară română din Cluj invită la petrecerea cu dans ce se va arangea în sala dela „Hotel Central“ (Nagy Gábor) la 24 Noembrie 1910 n. Venitul curat e destinat pentru „Casina română“ din loc.

Moarte în 4 Nov. a adormit în Domnul în urma unui morb greu, împărțit fiind cu sfințele taine, unul dintre fruntașii cei mai vrednici ai comunei Herțegani, și adevărat Avram Popa econom, în etate de 59 ani, lăsînd în urma sa pe nemișcînta sa soție Raveca, precum și pe fiii Nicolae preot în Boșorod, Ioan preot în Fornădie, Emilia și Mărioara ca nurori; Minodora Nicolae și Victoria; Livius și Emil ca nepoți și nepoate, precum și număroasă rudeni. Inmormîntarea i-s'a făcut Duminecă în 6/XI a. c. la 1 oară d. a. prin preotul local asistat încă de 5 preoți.

— Văd. Terezia A. Onițiu, născ. Cătană, din Timișoara, vrednica mamă a dlui dir. Onițiu dela Brașov, a răposat în 2 Noemyrie n. după lungi și grele suferințe, în etate de 68 ani.

— Preoteasa Anastasia Neagoe născută Borca din Petrovasela a răposat subit în Domnul, Duminecă în 7 Nov. n. în etate de 47 ani, în al 29 lea an de căsătorie.

Odihnească în pace!

Cel mai nou zbor Vlaicu,

naintea Prințului Carol, a ministrului Haret și a dlui Dr. Mihali.

După zborul cel mare de acu's vre-o două săptămâni, inginerul *Vlaicu* nu și-a lăsat să odihnească multă vreme pasarea fermecată, mașina sa. Sîmbătă ce trecu i-a dat de nou drumul din colivie, „să mănânce nour“... Și, a zburat frumos, a zburat de tot bine și de astă dată, pasărea măeastră.

Iată ce scrie ziarul *Seara* din București despre cel mai nou zbor-Vlaicu.

— Vlaicu a făcut Sîmbătă după amiazi, la Cotroceni, două zboruri foarte frumoase, în fața prințului Carol, a dlui ministru Haret și a unui numeros public.

Fără îndoială că Vlaicu merge acum din izbîndă în izbîndă. Zborurile de eri după amiază de pe platoul dela Cotroceni, făcute în fața A. S. A. Principelui Carol și dlui ministru Spiru Haret, au fost din cele mai strălucite și au stîr-nit mirarea tuturor.

Cîmpul Cotrocenilor era plin de lume, între cari A. S. R. Principele Carol, dnii Spiru Haret, Theodor Mihali, dna și d. Jean Cămărășescu, Theodorini, maior Berindei, etc. elevii școlii de poduri și șosele, elevii școlii de ofițeri, elevii liceului Lazăr, precum și foarte multă lume sosită cu trăsuri, automobile, biciclete și pe jos.

La orele 4 și 30 mașina e scoasă din hangar (șopronul ei) și lumea să îngrămădește în jurul plăcutului zburător, care să pregătește să pornească în văzduh. Număroși fotografi s'au grăbit să ia chipuri.

După un scurt zbor de încercare, la orele 4 și 47 minute Vlaicu să ridică în văzduh și face un admirabil zbor de 18 minute, la o înălțime de 150—200 metri. La scoborire îndrăznețul nostru zburător, a fost viu felicitat de prințul Carol, d. Haret și d. Mihali. Publicul i-a făcut adevărate ovațiuni.

La orele 5 și 8 minute, Vlaicu a pornit din nou și a făcut un al doilea zbor, de 9 minute la aceiași înălțime, coborînd la orele 5 și 17 minute. De astă dată Vlaicu a fost ridicat pe umeri și purtat în triumf, în mijlocul unor urale și ovațiuni însuflețite și dus astfel pînă la hangar.

Ziua de eri a fost o zi frumoasă pentru Vlaicu și zborul românesc.

Despărțămîntul Hațeg al Asociațiunii, își va ține adunarea generală anuală la 20 Novembre în Hațeg, după obicinuitul program. Vor fi și prelegeri pentru popor.

În Ciachi-Gîrbău (comit. Solnoc-Dobîca) e conchemată pe 23 Nov. adunarea fruntașilor din partea locului, pentru a vedea de pot înființa și acolo o însoțire de păstrare (bancă), nefiind pe aproape bancă românească. Convocători: Dr. Victor Gael, adv. și I. Andrei, protopop.

Mantaua nouă va căpăta în curînd infanteria. În cercurile mai înalte militare să vorbește că „linioșii“ să primească în curînd niște mantaua noi, cari vor fi adevărate bunzi, dar totodată și îmbrăcăminte ușoară. Să zice ca mantalele aceste vor avea căptușeală calduroasă de lână, ce se va putea prinde în bumbi în lăntul mantauei cînd e lipsă, și iarăși să va putea lua jos de pe manta, care atunci, fără căptușeala de lână, rămîne subțire, ușoară și potrivită pentru vremurile cînd nu e frig tare. E nădejde dară să nu mai zgribure de frig bieții feciori cînd ciasuri întregi stau „vardă“ pe lingă cele magazine prin gerul cel mai afurisit.

Compactor român

avem în Orăștie, dl Petru Ilieșiu, lucrător distins! Rugăm pe Românii cari au lucru pentru compactor (legat de cărți) și n'au compactor român pe-aproape, să trimită lucrul lor dlui Petru Ilieșiu la Orăștie!

Recolta tutunului, în Bulgaria. Statistica oficială arată că în Bulgaria, unde-i țara tutunului, roada din anul acesta a dat peste 7,500.000 kgr. tutun uscat, gata de-a fi tăiat pentru țigări, țigarete, pipă etc. Și să întreabă lumea că ce va face Bulgaria cu atîta tutun, cînd după legăturile ce le are de trimis tutun ea, și prin alte țări, de tot are unde vinde pe an numai 2,500.000 k'gr. Prețul tutunului brut e de-a 1 până la 2 lei kilogramul.

Femele de 117 ani. În comuna Nagytárkány (comit. Zemplén) a murit mai deunăzi o văduvă bătrînă, cu numele Schwarz Berta, în etate de o sută șeplesprezece ani. Rudeinile răposatei spun că bătrîna n'a fost nici odată greu bolnavă. La moarte a închis ochii și zînd pe scaun, povestind cu ai căsli. Pofta de mîncare nu și-o pierduse nici la

adînci bătrînețe. Era muere dîrză și meliță de gură. A avut 6 copii, dintre cari cei trei mai mari au murit, iar 3 trăesc. Cel mai mare e de 90 de ani, al doilea de 88, și fata, care e „cea mai mică“, de 85 ani.

Curs de cantori bisericești să începe iară la Orăștie, din 15 Novembre n. pînă în 15 Aprilie, pregătind pe doritorii a învăța cîntările bisericești și tipicul, — cum a fost și anul trecut. Pentru informații mai deaproape, a să adresa la Cancelaria protopopească gr. or.

Datorii de milioane, în urma jocului de cărți. Din Galiția vine știrea că tribunalul din Crakau a arestat zilele acestea pe avocatul Seinfeld, pentru datoriile făcute cu jocul de cărți. Dl avocat are datorie de peste un milion și jumătate coroane — din cărți. Abia cu vre-o cîteva zile naintea arestării sale, Seinfeld, jucînd cărți într'o cafenea cu niște chelnări, pierduse sume uriașe. Așa cum să vă ghicim gîndurile care s'a așezat cu dl avocat la cărți și care la începutul jocului n'avea decît 20 coroane, a cîștigat 20.000 cor. într'o cafenea din Lemberg pierduse 50.000 cor., și știe Dzeu cîte zeci de mii a pierdut prin alte orașe, ca Pesta, Viena, Berlin, Paris și Monte Karlo, pe unde de asemenea a fost tîrît și batjocorit sârmanul procatăr de patima blăstămată a jocului de cărți.

POSTA REDACȚIEI

G. D. în D. Nu ne scrie cu ceruza. Ne-a venit corespondența așa de stearsă că abia am putut ghici ce scrii. Cererea pentru Calendarele dorite am predat-o Librăriei. Te rugăm să ne scrii totdeauna cit de scurt și curat, cetet. Că unele scrisori rămîn necetite fiind lungi și prea pripit scrise.

Mai multor abonați noi. Ați trimis abonament pe cite un an sau cite-o jumătate de an. De ce n'ați adaus și pentru lunile de față (Nov. Dec.) 80 fl. ca să vă fie anul viitor plătit deplin. Fiți buni trimiteți încă cite 80 fl. să fie și partea din anul acesta plătită!

Vas. Mg. în Ciopea. Bani trimiși ajung pe jumătatea a doua a anului.

Vas. Miat (5837, în America), Abonamentul d'tale e plătit pe anul de față deplin. Foile și-s'au trimis într'una. După scrierea asta și-am trimis de nou numerii din urmă. Așadar pe noi n'ai ce fi supărat.

G. Bab (8379) La noi aflăm pe anul acesta trimiși numai 2 cor. 50. Nu ai cumva recepsele amîndouă, unul dela începutul, altul dela jumătatea anului? De le ai, trimite-ni-le, ca să căutăm cu ele la posta de aici.

Mai multora. Cîte 1 Calendar pe așteptare nu trimitem. Nici 2, nici 3, nici 5-6. Că nu ni-se plătește să vă scriem cu atîta fleac de datorie prin cele proto-coale, și pe urmă să trimitem la scrisori cu provocări să ne vină cei 40-80 fileri.

A ieșit de sub tipar și să află de vînzare:

„Calendarul Național“ pe 1911.

E fără pîreche între Calendarele române dela noul Prin mulțimea chipurilor sale minunate, și cari nu să pot găsi nicăiri aiurea, „Calendarul Național“ de pe 1911 e cel mai frumos și mai interesant între toate Calendarele românești!

Vezi cuprînzul lui în Nr. 43.

Prețul lui.

Scotînd noi Calendarul acesta d'stan și mai mare ca anul trecut cu 20 pagini depline, și mai bogat ca ori-cînd în chipuri neîntrecute de interesante, și împodobindu-l cu o cupertă frumoasă și scumpă, — am fost siliiți a-i urca prețul cu 2 cr. (4 fl.). Să vinde dar d'stan cu 40 fl.

La 10 exemplare plătite deplin, să dau două pe de-aupra și să tri-franco (posta plătită) acasă!

Cel ce cumpără 15-25 ex. le capătă cu 14 cr. (28 fl.), dela 25 în sus, cu 12 cr. (24 fl.) unul, — trimise franco (posta plătită de noi!).

FĂRĂ BANI NAINTE TRIMIȘI NU SĂ DAU. Abatere să poate face numai rar, cu oamînt nouă bine cunoscuți din anii trecuți ca plătitori cinstiți, sau cu abonenți vechi și bine plătitori ai noștri. Altor nu!

Trimiteți banii la:

Admin. „LIBERTATEA“ Orăștie (Szászváros).

Lazar Todor, M.-Vasarhei. Pe ce trimis 1 cor. 25 fl.?

Ioan Popovici, Biertan? Pe ce ai trimis 2 cor. 60 fl.?

Avram Postesc în Skassebesin O A (?) Pe ce ai trimis 2 cor.?

Todor Pasca, ec. Gyergyámos (p. Trăscău). Pe ce ai trimis 2 cor. 50?

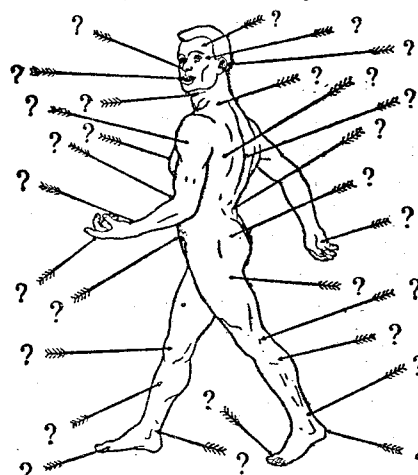
Nici unul din 5 nu scrieți nimic pe cupon, nici în altă scrisoare, că pe ce-s banii. Așa cum să vă ghicim gîndurile.

Avram B., Toh. n. Pentru ce ai trimis 5 cor. Abonent, calendare sau altceva?

P. B. în Coml.-m. Adresa e: V. C. O. în Hunedoara (Vajdahunyad).

Te săgetează?

(842) (Ai dureri?) 4-25

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbicie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără pereche la răgușală, catar, dureri de piept și git și morburii din curent ori răceală. Devărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco

Eugen V. Feller, apotecar Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab).

MULȚUMITĂ

Tuturor acelor cari au luat parte la inmormîntarea ficei noastre Galena, le aducem și pe calea aceasta mulțumitele noastre.

În special suntem recunoscători on. Domni preoți: George Rain, Constantin Dăncilă și Romul Albu, cari prin cuvintele lor adevărat părintești ne au ușurat marea durere, prin serviciul funerar din 17 Oct. n. a. c.

Buitur (Hunedoara) la 1 Nov. 1910.

(880) 1-1

Indurerății părinți: Ioan și Sofia Popoviciu.

Stabilimentul medical

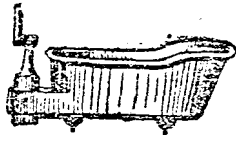
Dr. A. Cosmutza
 Budapesta, Ferencz körút Nr. 29,
 deschis în 1 Maiu 1910
 pentru morburii interne, de
 nervi, chirurgie și urologie.
 La cerința publicului stau
 dispoziție, în cazuri grele,
 consultați cu cei mai renu-
 tiți profesori și specialiști
 din Budapesta.
 — Laboratoriu medical și
 bacteriologic. (884) 1—

ANUNȚ.

Să cautați doi băieți de prăvălie,
 isteți și cu pregătire de cel puțin
 școalele populare, dela 12—15 ani,
 pentru prăvălia mixtă a unui co-
 merciant român, ardelean, stabilit
 în *Sinaia (România)*.

Doritorii să se adreseze dlui
Alexe Odor, funcționar la „Al-
 bina“, Sibiu (Nagyszeben), care
 le va comunica și condițiunile de
 primire. (892) 1—2

Vanele de baie Stuchlichs.

O vană numai
40 cor.

O vană de
 încălzit nu-
 mai 24 cor.

încălzește în 3/4 de oră 150 litri
 de apă, pentru care îi trebuie căr-
 buni de lemn numai de 10 fileri.

Lungimea fundului vanei 122 cm.
 — : Înălțimea de 60 cm. : — :

**Comandele să efectueze imediat
 și să trimit cu rambursă, prin:**

Gustav Stuchlich,
 Entengasse 17.
 Sibiu (Nagyszeben).
 Saggasse 15. (488) 22—25

Nr. 933/1910.

Publicațiune.

Comuna Alkenyér: (Șibot) exa-
 rendează pe cale de licitațiune pu-
 blică moara de faină numită din
 „Sus“ pe o durată de 3 ani ince-
 pînd cu 1 Ianuarie 1911.

Licitațiunea să va ținea în 8
 Novembre n. 1910, la 10 ore a. m.,
 la casa comunală, unde să pot ve-
 dea și condițiunile de licitațiune.

Prețul strigării e 3125 coroane
 dela care sumă să cere un vadiu 10%.

Alkenyér: (Șibot) la 20 Oct. 1910.

Primăria comunală. 871 2—2

Publicațiune.

Dela administrația proviziunilor militare (menage) a trupelor din
 garnizoana Szászváros-Orăștie, să publică concurs pentru liferarea

victualiilor

trebuitoare pe timpul din 1 Ianuarie până în 31 Martie.

Licitațiunea pentru liferare să va ținea în casarma infanteriei din
 loc, în 19 Novembre la oarele 9 a. m. unde să pot vedea condițiile
 mai deaproape deja de pe acum.

Să cere liferare de circa:

900 kigr. Unsoare de porc.	10	„	Piper.
200 „ Faină Nr. 0.	30	„	Paprică.
4200 „ Faină Nr. 4.	40	„	Mac.
150 „ Faină Nr. 8.	900	„	Sare.
300 „ Gries.	300	„	Ceapă.
1600 „ Mazere.	70	„	Drojdi.
300 „ Urez.	30	„	Chimin.
80 „ Cafea-Santos.	10	„	Zimet.
30 „ Cafea-Franck.	150	„	Sfărâmături de franzelă.
1000 „ Zăhar.	32	„	Esență de oțet.
1000 „ Macaroane.			

Ofertele în scris, timbrate și sigilate, fără a scrie numele sau
 firma pe copertă, sunt a să trimită până 19 Novembre la 8 oare a. m.
 administrației de menaj a garnizoanei din Orăștie.

Prețurile vor trebui să fie fixate pe durata de 3 luni. Articolele
 liferate trebuiesc să fie bune, să fie marfă proaspătă, calitate mijlocie.
 Trebuiesc aduse mustre sigilate.

Vor fi luate în considerare numai astfel de oferte cari vor prezenta
 la mustră și preț condițiile cele mai favorabile.

Plătirea va urma prin checuri și Clairing.

Orăștie, în October 1910.

Administrațiunea
 ces. rep. a provanzurii de garnizoană
 din Szászváros (Orăștie).

Invățăcel

la argăsitor să cautați. Etate dela
 14 ani în sus. (837) 1—2

Adresa o dă Admin. foii.

Vin bun!

Recomand onoratului public renu-
 mitele vinuri dela Șiria, Galșa,
 Musca și Măderat, de masă și
 friptură, cu prețurile următoare:

Din anul:	Vinuri de masă:	Cor.
1907.	Alb, 100 litri	62.—
1908.	Alb	58.—
1908.	Roșu	64.—
1909.	Rizling alb	50.—
1909.	Rizling tare	52.—
1909.	Amestecat	48.—

Vinuri de friptură:

1910.	Roșu	50.—
1910.	Șiller	50.—
1910.	Mustafer mestecat	46.—
1910.	Rizling și Ruje amestec.	48.—
1910.	Vin alb, de masă	44.—
1908.	Rachiu de comină, pre- găt. propriu	150
1908.	Rachiu de comină, spec.	2—
1908.	Rachiu de drojdi	2-20

Vinul nou să trimită fără drojdi!

Comandele să expedieze sub In-
 grijirea proprie și pentru veritabi-
 litatea vinurilor garantez.

Comandele să se facă numai
 dela 50 litri în sus. Prețurile de
 sus din pivnița mea, să compută
 după 100 litri.

Prețul vaselor: Butoaiele să dau
 imprumut pe timp de două luni, iar
 dacă cineva le voște de tot, atunci
 să compută cu prețurile următoare:

Vase de 50—60 litre	cor. 12.—
Vase de 100—125 litre	cor. 15.—
Vase de 150—160 litre	cor. 20.—
Vase de 200—220 litre	cor. 26.—

Prețul vaselor mai mari decît ace-
 tea să socotesc cu 12 fileri litru.

Din principiu mustre nu trimit,
 dar promit serviciu conștient și
 promisiunea o și împlinesc.

Din cauza producției slabe pre-
 țurile vinurilor să urcă!

Mă rog a comanda recomandat.

În așteptarea on. dvoastre co-
 menzi, sunt cu stimă

Petru Benea,

882 1—3
 proprietar de vii
 Șiria (Világos, Arad m.)

NOUȚATE SURPRINZĂTOARE!

600 lucruri, cu numai 4 cor. 20 fil.

Un orologiu aurit Anker precis, cu lanț, merge
 acurat, garanție pe 3 ani; 1 cravată modernă de măt-
 tasă; 3 năfrâmi fine; 1 fuel cu imitație de prețioase;
 1 garnitură de podobe pentru doamne; 1 colier de
 de perle orient, 2 brățare elegante, 1 păr. cercel cu
 copcii patent; 1 oglindă de toaletă, 1 portmonee de
 piele, 1 păr. bumbi de manșete, 3 Doubleg cu închis
 patent; 1 album de ilustrate eleg., cele mai frumoase
 vederi din lume; 3 obiecte de lux, interesant pentru
 tiner și bătrîn; 1 prtetic fiitor de scrisori de amor
 pentru domni și dame; 20 obiecte de corespondență
 și încă peste 500 obiecte de trebuință în casă. Toate
 la oiață cu orologiu, care singur e vrednic banii,
 costă numai 4 cor. 20 fil. Trimitere cu Ramburs prin
 Cassa de expediție centrală vieneză: (881) 1—1

F. WINDISCH, Krakau, E/66.

La comandă de 2 pachete să alătură un brieu
 englez prima. Pentru ce nu place, banii napoi.

Atențiune!

Să atrage atențiunea asupra
 noului depozit de spirit
 din Orăștie, — unde să poate
 căpăta cel mai ieftin și nefal-
 sificat Spirit, precum și Li-
 cuoruri, Vinuri, în detail
 și în mare! (841) 6—12

Fritz Chrestel
 în Orăștie, Piața poliției.

Doi învățăcei.

În prăvălia de ferărie alui
Ioan D. Bârsan din Săliște
 (Szelistye, Szeben m.), află ime-
 diată aplicare 2 băieți cu 1—2
 clase gimn., ca învățăcei, pe
 lingă condițiuni favorabile. 1—3

Îngrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun. pentru a
 se scuti pe sine și pe ai săi de
 lipsă, este a să înscrie de membru la

**„Asociația Esecchiană de
 Ajutorare Reciprocă“.**

La aceasta asociație poate să se
 facă membru ori-care persoană dela
 etatea de 16—80 ani. Pe lingă o
 taxă lunară de 1 cor. și taxa de
 cazurile de moarte, deja după un
 an de membru i-se solvește moșteni-
 torului un ajutor de 2000 cor., iar
 devenind membrul după cel puțin
 3 ani de membru, prin oare-care
 nenorocire neputincios de muncă i-se
 solvește pînă cînd trăiește o rentă lu-
 nară de 50 cor. Dacă un membru
 trăiește 30 de ani dela înscriere,
 poate ridica în bani gata 2000 cor.,
 însă dispunînd membrul că suma
 de 2000 cor. după moartea lui să
 o primească moștenitorii, i-se sol-
 vește membrului pînă ce trăiește o
 rentă lunară de 50 cor. Membrii
 înscriși dela etatea de 60—80 ani
 n'au drept la rente. Persoane dela
 etatea de 16—60 ani pot semna
 pînă la 4 cote (8000 cor.). Atestat
 medical nu se recere.

Pe lingă solviri lunare moderate
 și taxe de măritisuri, poate fie-care
 a-și asigura fetele, dacă aceste n'au
 trecut etatea de 18 ani. Se pot
 zemna VI—2 cote (2000—4000 cor.)
 Dacă o fată după 3 ani de mem-
 brerie rămîne orfană, înceată solvirea
 taxelor, iar la măritis, fata primește
 suma asigurată, iar pînă atunci —
 însă cel mult pînă la etatea de 20
 ani — primește o rentă lunară de
 30 cor. Tot aceasta rentă primește
 fata pînă cînd trăiește, dacă după
 oare care vreme rămîne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea
 mai mare garanță: cote semnate
 pînă la 7,000.000 cor. și anual
 peste 100.000 cor. taxe de membru.

Prospecte și blanchete trimitem
 gratuit. (886) 1—2

Aplicăm secretari în toate orașele și
 și bărbați de încredere în toate co-
 munele.

**„Asociația Esecchiană
 de Ajutorare Reciprocă“.**

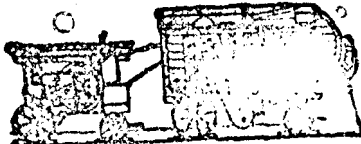
Filială pentru Ungaria:

Timișoara—Temesvár, Hunyadi-ut-
 cza 4. szám, I. em.

THE CAMPBELL

Fabrică de motoare cu renume universal lîfe-
 reză cele mai bine construite și durabile

MOTOARE și de benzin
LOCOMOBILE olei brut
 gaz și
 gaz sugativ.

Zucraroa cea mai | Prețuri foarte. Plăși
 ieftină, mai sigu- | favorabile. Garanție
 ră, neconturbată! | în toată pricină!

841 Representant general: 8—26
Victor Korányi Budapest
 VI, Liszt Ferenc-ut. 9.
 Telefon 64—64.

SĂ CAUTĂ

unul ori doi morari isteți de omenie și cu praxă bună pentru morile de făină cu două și trei petri, așezate din sus de Hunedoara, pe apa Cernii.

Venit: întreținere la moară, drept de a-și ține porc și gălițe și venit în bani de 40-80 cor. la lună.

Cei ce doresc să ocupe aceste slujbe să scrie cu grabă la

banca „**AGRICOLA**“, Hunedoara-Vajdahungad.

Vițe de viie altoită!

să afli de vânzare la

„Prima societate română de vițe de viie altoită alui **Teodor Pêrvu și soții**“ din **Têrnova, Nr. 15** (comitatul Arad), cu cele mai ieftine prețuri, anume:

Viță altoită în verde cu rădăcină, cl. I., altoită pe Rip. Portalis și Rupestris, 1000 fire cu 200 cor.

Viță altoită în verde fără rădăcină, cl. I., 1000 fire cu 100 cor.

Viță altoită în uscat (altoi lemnoase) cl. I., 1000 fire cu 160 cor.

La cerere trimitem catalog de soiuri, gratis!

Cine comandă (cere) mai multă viță, capătă rabat însemnat!

Cei ce fac comandă, sunt rugați a trimite 1/4 parte din preț, ca arvună.

(875) 2— **Teodor Pêrvu și soții, Ternoava** (Arad megye).

Pentru oieri.

Domeniul **Kendefy Gábor** din **Sânta Măria**, da în arindă pășunatul muntelui **Branu** și **Tomasa Zeicu-Gropița** din hatarul comunei **Clopotiva** pe anul 1911 și următorii.

Să notează însă, că referitor la **Branu**, numai acelea oferte să vor lua în considerare, cari vor trece de 2000 cor. adică două mii coroane, iar referitor la **Tomasa Zeicu-Gropița**, care vor trece de 2400 cor. adică două mii patru sute Coroane.

Condițiunile să pot vedea în orele oficioase la subscrierul oficiu, unde sunt a-să face și ofertele.

Riu-de mori, la 1 Nov. 1910.

Oficiul silvanal al dlui **Kendefy Gabor** în **Riu-de-mori**,

(Malomviz p. u. Kernyesd, Hunyad m) (889) 1-2

Licitație.

Moara cu 2 petri a comunei **Sibișel**, să dă prin licitație publică în arindă pe 3 ani.

Licitația va avea loc în 15 November n. 1910, la casa comunală (cancelarie), la orele 10 n. a.

Licitanților li-să cere vadiu de 80-100 cor.

Condițiile de licitație să pot vedea și până atunci la cancelaria comunală. (878) 1-1

Croitorie de costume seliștenesti.

Aduc la cunoștința poporului nostru românesc din Orăștie și jur, că dela 1 Novembre încolo, deschid în piața Orăștiei lângă prăvălia I. Lăzăroi,

croitorie de costume seliștenesti pentru femei și bărbați.

Port curat seliștenesc, necorcit, stofă trainică, — lucru solid, cu prețurile cele mai ieftine ce să pot.

Am lucrat și până acum și lucrez și acum costume de acestea la locuința mea în str. Grădinari Nr. 9.

Iacob Herța,

(866) 3-3 croitor de haine bărbătești și de costume seliștenesti.

„Ardeleana“

Institut de credit și de economii, societate pe acții **FILIALA PETROȘENI**

P. T. Să aduce la cunoștința publică, că „ARDELEANA“ institut de credit și de economii din Orăștie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroșeni, care să ocupă cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese de 5% și cari, conform stării casei, să pot ridica ori-și cind, și

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligațiuni, cambii și pe ipotecă, după care să plătesc interese de 7-8%.

Localitățile Filialei „Ardeleanei“ în Petroșeni, sunt în fostele localități ale băncii »Jiana« și oare de oficiu să țin în toată ziua — afară de Dumineci și sărbători — dela 8-12 a. m. 3-5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardeleanei“ este singura bancă românească din Petroșeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ținut, rugăm pe toți cei interesați, ca în toate afacerile lor de bancă și peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, și semnăm

Petroșeni, în Februar 1910. (657) 29-30

„Ardeleana“

Institut de credit și de economii societate pe acții filiala Petroșeni.

Curelar și șelar!

Aduc la cunoștința onoratului public din Orăștie și jur, că mi-am deschis în **Orăștie**, Drumul țării, în curtea dlui **Simion Corvin**, atelier (lucrătoare) de **CURELAR și ȘELAR.**

Pregătesc *hamuri* și *frîne* dela cele mai fine și de lux, până la cele mai simple! Folosesc numai material prima dela fabrici de renume, așa că frînele și hamurile lucrate de mine, sunt de o trăinicie neîntrecută! — Prețuri cât pot mai ieftine.

Asemenea pregătesc *șezuturi* (ziț-uri) de *trăsuri*, de lux sau mai simple, după plăcere. Materie prima!

Am lucrat șapte ani de zile în Sibiiu, Mișcolț, apoi prin Slavonia, Viena, Pesta, Graz, etc. la ateliere de primul rang, cîștigîndu-mi praxă frumoasă!

Țin și lucru gata!

Ioan Coma, m. curelar și șelar în Orăștie Drumul țării (casele Corvin).

1-5

(890) Societatea pe acții 1-14

HOLANDEZĂ

pentru asigurări asupra vieții (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente) în **AMSTERDAM.**

Diracțiunea pentru Ungaria: **Budapesta, VIII., Rákóczy-út 1.** La finea anului 1909 avea sume asigurate peste **358 milioane coroane!**

Suma totală a rezervei de premii: **107 mil. 216.324.96 K.** A plătit asigurațiilor până acum: **96 mil. 370.016.33 K.**

Premiile cele mai ieftine.

Prospecte sau alte deslușiri dau cu plăcere: Direcțiunea pentru Ungaria în Budapesta și Reprezentantii Societății din țara întrecă, precum și

Dirigența pentru Ardeal: **Agentura pentru Sebeșul-săsesc (Szászsebes) — și Juri** **Fritz Prediger iun. IOAN PAVEL și HEINRICH SCHUNN,** Brașov, Str. neagră 14. **Invățători în Sebeșul-săsesc.**

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articolu de vânzare!), cât și soiuri de vin: rizling, mușcateler, etc. —

să găsec de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela **DOMENIUL ROMÂNESC DIN BOBALNA**

lîngă Orăștie, proprietatea dlui **Dr. AUREL VLAD.** Pentru toamna de față și pentru primavară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alesel!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocurea școlii întregi de altoi, la Bobilna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut nici o stricăciune, altoile sunt foarte frumoase și pline de viață! La cerere, să trimită **Catalogul** cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„**DOMENIUL DIN BOBILNA**“ a dlui **Dr. A. Vlad:** Bâbolna, u. p. Szászváros.

NB. Pentru vlierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit țevor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobilna crescute și deprinse cu clima deluroară ardelenescă. La șes, firește, îl prilește cu atât mai ușor. (832) 9-

Rudolf G. Brașșai

atelierul de timplărie fină pentru mobile și de măsurit pentru edificii —

gătește mobile în execuție artistică apoi arangeamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri. **ORĂȘTIE (Szászváros)**

Lucrări de edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile. **Strada spitalului nr. 1/a,** casa proprie.

Planuri și prelucrări de șose. — gratis! (605) 19-

Constantin Șandru